

یادداشت

راهکار بهره‌ورسانی...

ادامه از صفحه ۶

تأمین اجتماعی باید حق بیمه‌ای که دریافت می‌کند را در جایی سرمایه‌گذاری کند تا از محل سود سرمایه بتواند تکالیفش را انجام دهد. این سازمان اگر به موقع حق بیمه دریافت می‌کرد و به موقع سرمایه‌گذاری می‌کرد از محل سودش می‌توانست بدهی‌های خود را پرداخت کند و یک تعادل بین منابع و مصارف تأمین اجتماعی ایجاد می‌شد؛ اما امروز این مطالبات تعادل منابع و مصارف را به هم زده است.

این مطالبات تغییر در ساختار بیمه‌پردازی ایجاد می‌کند. انتقال پرداخت حق بیمه از کارگر و کارفرما به دولت زمینه کاهش نقدینگی سازمان، افزایش تسهیلات دریافتی، افزایش هزینه بهره، افزایش مطالبات سازمان و کاهش قدرت خرید سازمان تأمین اجتماعی را فراهم می‌کند.

برهم زدن تعادل منابع و مصارف سازمان زمینه عدم شناخت امکان ذخیره منابع یا سرمایه‌گذاری جهت ایفای تعهدات آتی را فراهم خواهد کرد. ضمن آنکه شناخت ناکافی دولت از بدیهی‌های ایجاد‌ی زمینه بروز مشکل را فراهم می‌کند.

نهاد دولت سعی در کاهش بدهی‌های خود دارد. در تسویه بدهی‌های اقدام به انتقال شرکت‌های زیان‌ده یا فاقد قدرت نقدشوندگی به سازمان تأمین اجتماعی می‌کند.

عدم پیش‌بینی بار مالی در قانون بودجه دولت یکی دیگر از مشکلاتی است که با آن مواجه هستیم. باید تعهدات ایجاد‌ی به صورت ردیفی در بودجه پیش‌بینی شود.

دولت کاری را بر عهده تأمین اجتماعی می‌گذارد اما وقتی طبق قانون مکلف است بار مالی آن را در نظر بگیرد، این اقدام انجام نمی‌شود.

مهمترین موضوع بحث سه درصد حق بیمه سهم دولت است. دولت مکلف است این رقم را پرداخت کند اما این رقم را پرداخت نمی‌کند و در بودجه ردیف نمی‌گیرد. در حالی که باید حداقل یک ردیف اختصاصی برای تأمین اجتماعی در نظر بگیرد تا این مجموعه بتواند مطالبات خود را دریافت کند.

عمده بدهی تأمین اجتماعی مربوط به وام‌ها و تسهیلات بانکی است که گرفته است. کاهش نقدینگی سازمان باعث می‌شود میزان دریافت تسهیلات افزایش یابد و نرخ بهره بیشتری پرداخت کنیم. متأسفانه دولت‌ها از قبل سعی در کاهش بدهی‌های خود داشتند و این ناشی از بخشی‌نگری آنها بود.

برای حل مشکل بدهی‌های دولت لازم است تا به تدریج معافیت‌های اعمال شده حذف شود و ردیف بودجه بابت پرداخت تعهدات ایجاد‌ی سالا نه و بدهی‌های معوق دولت با نگاه ملی به مقوله سازمان تأمین اجتماعی وفق سیاست‌های کلی سازمان و سیاست ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری انجام شود.

توجه ویژه به اموال و دارایی‌های سازمان به مثابه حق الناس بر اساس بند «۳» سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری باید در دستور کار قرار گیرد.

نحوه تسویه با انتقال شرکت‌های سودده به سازمان جهت تأمین هزینه‌های آتی باشد و حفظ عدالت و کمک به تمام بازنشستگان کشور در دستور کار قرار گیرد.

*مقداد نادری سرپرست معاونت

تمرکز و تلفیق حساب‌های سازمان تأمین اجتماعی

فهیمة محمدختانی

روزنامه‌نگار

همچنین بخشی از بخش‌های تولیدی کشور از محل معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌ای از دولت یارانه دریافت می‌کنند که این پارانه‌ها از جیب کارگران و سازمان تأمین اجتماعی تقبل می‌شود.»

عضو کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار تهران تصریح کرد: «در بحث کارگران ساختمانی نیز قرار قانونی این بود که حق بیمه پرداخت شده از سمت صندوق تأمین اجتماعی جبران شده و دیگر از محل پرداخت کارفرما داده شود و دولت نیز کمک کند که تا این لحظه این قانون نیز اجرا نشده است. درباره بیمه سربازان و دوران داوطلبی جبهه ایثارگران نیز ماجرا بر همین منوال است. دولت به جای تقبل هزینه‌های بیمه، آن را به تأمین اجتماعی برون‌سپاری کرده است. می‌الغی مانند این را باید به صورت نقدی و ریالی تسویه کرد و نباید به صورت اوراق و سهام داده شود.»

وی با بیان اینکه اگر سهام‌های دولت ارزش ریالی و نقدی دارد، خود دولت می‌تواند آنها را بفروشد و پول نقد آنها را به عنوان رد دیون به تأمین اجتماعی بدهد، گفت: «دولت اگر با تأخیر دیون خود را بدهد، باید سود مرکب و بهره‌ورسانی شده ارزش ریالی بدهی را هم تسویه کند. بخش زیادی از دیون باقی‌مانده در کشور نیز ناشی از همین عدم بهره‌ورسانی ریالی دیون با توجه به نرخ تورم موجود در یک دهه اخیر است.» این کارشناس حوزه تأمین اجتماعی با اشاره به اقبال سازمان تأمین اجتماعی، تلاش شد تا با واگذاری سهام برخی از شرکت‌های دولتی به تأمین اجتماعی و همچنین دادن سکن مدیریت چند شرکت، دیون دولت کاهش یابد، اما آن شرکت‌ها و سهام‌ها خود به مشکلی مضاعف برای سازمان تأمین اجتماعی تبدیل شد.»

وی با اشاره به زیانده بودن بخش قابل توجهی از واحدهای اقتصادی زیان‌ده از سوی دولت به سازمان تأمین اجتماعی گفت: «سازمان تأمین اجتماعی و مدیریت شستا در آن سال‌ها خود باید هزینه و تلاش می‌کرد تا آن بنگاه‌های زیان‌ده را تبدیل به واحدهای سودده کند. این در حالی است که علاوه بر شرکت‌های زیان‌ده، دولت دوازدهم اسناد خزانه‌ای خود را با سررسید دو ساله به جای سهام قدرتمند به سازمان تأمین اجتماعی داد که هیچ ارزش نقدی نداشت.»

باقری با تأکید بر اینکه «دولت سه درصد از حق بیمه خود را به سازمان تأمین اجتماعی بدهد که این خود یکی از بزرگترین دیون انباشته محسوب می‌شود» گفت: «متأسفانه درباره نحوه واگذاری، چارچوب قانونی وجود ندارد و مجلس‌های گذشته در این زمینه کم‌کاری کرده‌اند. به‌ویژه اینکه برابر قانون دیون دستگاه‌ها به یکدیگر باید نقدی داده شود و دولت نمی‌تواند قانوناً سهام یا اوراق بهادار دارای ارزش آتی به دستگاه طلبکار برای ردین و کاهش بدهی ارائه دهد.

شرکت‌ها و املاک فاقد استفاده یا شرکت‌های سودده خودمختار است هر سهام قابل نقدشوندگی را به سازمان تأمین اجتماعی ارائه دهد. این اختیار کاملاً برای دولت تعریف شده، اما از آنجا که سازمان تأمین اجتماعی یک سازمان غیردولتی و عمومی است، اموال آن جزء اموال دولت محسوب نمی‌شود که دوباره قابل واگذاری باشند.»

مختاری با تأکید بر این مطلب که درباره برخی نهاد‌های بزرگ اقتصادی مانند بانک رفاه نیز باید گفت این بانک نیز متعلق به کارگران و بازنشستگان تأمین اجتماعی است، اظهار کرد: «تنها بخش اندکی از سهام بانک رفاه متعلق به دولت است. بهتر است در این زمینه نیز بر خلاف آنچه از طرف برخی مسئولان در تابستان مطرح شده، به سراغ واگذاری سهام این بانک نیز نروند. دولت آنقدر اموال دارد که بتواند از محل عرضه سهام یا سند به تأمین اجتماعی، بخش زیادی از دیون خود را رد کند.»

دیون سازمان‌ها طبق قانون، نقدی پرداخت شود

محسن باقری عضو کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران با اشاره به تعامل ضعیف دولت با سازمان تأمین اجتماعی در ادوار گذشته گفت: «در زمان دولت دهم، به دلیل افزایش بدهی‌های دولت به تأمین اجتماعی، تلاش شد تا با واگذاری سهام برخی از شرکت‌های دولتی به تأمین اجتماعی و همچنین دادن سکن مدیریت چند شرکت، دیون دولت کاهش یابد، اما آن شرکت‌ها و سهام‌ها خود به مشکلی مضاعف برای سازمان تأمین اجتماعی تبدیل شد.»

وی با اشاره به زیانده بودن بخش قابل توجهی از واحدهای اقتصادی زیان‌ده از سوی دولت به سازمان تأمین اجتماعی گفت: «سازمان تأمین اجتماعی و مدیریت شستا در آن سال‌ها خود باید هزینه و تلاش می‌کرد تا آن بنگاه‌های زیان‌ده را تبدیل به واحدهای سودده کند. این در حالی است که علاوه بر شرکت‌های زیان‌ده، دولت دوازدهم اسناد خزانه‌ای خود را با سررسید دو ساله به جای سهام قدرتمند به سازمان تأمین اجتماعی داد که هیچ ارزش نقدی نداشت.»

باقری با تأکید بر اینکه «دولت سه درصد از حق بیمه خود را به سازمان تأمین اجتماعی بدهد که این خود یکی از بزرگترین دیون انباشته محسوب می‌شود» گفت: «متأسفانه درباره نحوه واگذاری، چارچوب قانونی وجود ندارد و مجلس‌های گذشته در این زمینه کم‌کاری کرده‌اند. به‌ویژه اینکه برابر قانون دیون دستگاه‌ها به یکدیگر باید نقدی داده شود و دولت نمی‌تواند قانوناً سهام یا اوراق بهادار دارای ارزش آتی به دستگاه طلبکار برای ردین و کاهش بدهی ارائه دهد.

با برای کارگاه‌های زیر پنج نفر سیاست‌های حمایتی دارد که همه اینها بار مالی برای تأمین اجتماعی ایجاد می‌کند.

در صورت تعویق در پرداخت دیون تأمین اجتماعی از سه محلی که شرح آن گذشت، انباشت بدهی سنواتی شکل می‌گیرد که معادل آن نیز باید پرداخت شود.

امکان نقدشوندگی سهام‌های دولت در رد دیون تأمین اجتماعی

عبدالله مختاری عضو هیأت‌مدیره سازمان تأمین اجتماعی در رابطه با مسأله رد دیون سازمان تأمین اجتماعی می‌گوید: «اگر دولت بخواهد سهام‌هایی را برای رد دیون به سازمان تأمین اجتماعی عرضه کند، باید امکان نقدشوندگی آن فراهم شود. ضمن اینکه این سهام‌ها نباید از اموال خود کارگران و تأمین اجتماعی باشد. زمانی که دارایی و مایملک سازمان تأمین اجتماعی را بخواهند در قالب سهام به خود سازمان بدهند، مثال «از این جیب به آن جیب» است.»

وی با بیان اینکه صاحب اختیار سهام شرکت‌های دولت خود دولت است و واگذاری آن سهام‌ها مشکلی ندارد و دولت اختیار اموال خود را دارد، افزود: «دولت‌های قبل معمولاً از سهام بخش‌هایی که خود متعلق به کارگران بوده به سازمان واگذار کردند که برداشت از آن اموال مصادق خیانت در امانت است.» مختاری با اشاره به اینکه ممکن است ایده واگذاری برخی اموال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مطرح باشد، تصریح کرد: «بعضی از اموال وزارت کار، تعاون و شرکت‌ها و مستغلات متعلق به خود وزارت کار است که واگذاری آنها در قالب‌های مختلف هیچ منع عقلی و قانونی ندارد و مصادق «از آن جیب به این جیب کردن» محسوب نمی‌شود.

عضو کانون‌های هماهنگی شوراهای اسلامی کار تهران اضافه کرد: «به هر حال بخش زیادی از املاک وزارت کار از محل اموال سازمان تأمین اجتماعی خریداری یا واگذار شده است. برای مثال استراحتگاه‌های کارگران در شمال کشور که تحت اداره وزارت کار است از بودجه سازمان تأمین اجتماعی تهیه شده و نباید مشمول واگذاری یا فروش سهام به خود سازمان تأمین اجتماعی شوند.»

این عضو هیأت‌مدیره سازمان تأمین اجتماعی در ادامه تصریح کرد: «دولت از اموال خود؛ بخصوص

تسریع پرداخت بدهی دولت به سازمان با دستور ریاست جمهوری

کاهش چالش‌های تأمین اجتماعی با رد دیون دولت

گزارش

دولت اخیراً اعلام کرد قرار است در اجرای تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، اقدامات لازم برای واگذاری سریع تر سهام دولت و فروش آن به منظور تأمین نقدینگی مورد نیاز سازمان تأمین اجتماعی انجام شود. سازمان تأمین اجتماعی علاوه بر حفاظت و صیانت از آتیه بیمه‌شدگان، نقش مهمی در رفاه و تأمین اجتماعی نیمی از جمعیت کشور دارد و وظایف و تعهدات متکثر و متعدد این نهاد باعث شده تا در اوج حوادث و التهابات اقتصادی آسیب‌های متنوعی را متحمل شده و از سوی سایر شرکای خود از جمله کارفرمایان و دولت‌ها، دچار زیان‌هایی شود. این چالش‌ها و آسیب‌ها، مدیریت چنین نهاد بزرگی را با وجود بازوهای متعدد سرمایه‌گذاری و بیمه‌ای دشوار می‌سازد.

رابطه مالی بین نهاد دولت و سازمان تأمین اجتماعی طی سال‌های قبل دچار نواقص و اشکالاتی شد که این روند حجم بزرگی از بدهی‌ها را برای دولت مردمی سیزدهم به جا گذاشته است.

بر اساس آخرین گزارش‌ها و طبق گفته معاون مالی سازمان تأمین اجتماعی، میزان بدهی انباشته دولت به تأمین اجتماعی ۳۵۰ هزار میلیارد تومان است و در حال حاضر بدهی ایجاد‌ی دولت تقریباً ۲۰ برابر شده و حجم بیمه‌های حمایتی که دولت ایجاد می‌کند، روز به روز در حال افزایش است. این مسأله برای تأمین اجتماعی مشکل‌آفرین خواهد بود و جریان نقدینگی در سازمان تأمین اجتماعی را درگرونی می‌سازد. ۹۵ درصد مخارج سازمان تأمین اجتماعی از محل حق بیمه تأمین می‌شود و بدهی‌ها، منابع نقدی سازمان تأمین اجتماعی را کاهش می‌دهد.

همچنین وضعیت بحرانی صندوق به جهت ناپایداری عمیق در منابع (کسری نقدی حدود ۵ هزار میلیارد تومان ماهانه)، استقراض انباشته و بی‌رویه از بانک برای پرداخت حقوق مستمری بازنشستگان نزدیک به ۹۰ همت به بانک‌ها از سال ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰، بدهی انباشته به مراکز درمانی طرف قرارداد، افزایش پرداخت از جیب مردم در درمان غیرمستقیم، کاهش ضریب پشتیبانی صندوق به عدد ۴/۲، افزایش هزینه‌های ناشی از تحمیل قوانین بازنشستگی پیش‌از‌موعد با سهم بیش از ۵۰ درصد بازنشستگی‌ها، عدم اجرای اصلاحات پارامتریک و فنی و محاسبات بیمه‌ای متناسب با تغییر و تحولات جمعیتی، پایین بودن نرخ بازدهی سرمایه‌گذاری‌ها و فعالیت‌های اقتصادی سازمان و وجود برخی مداخلات غیرحرفه‌ای از جمله مسائل کلان شناسایی شده سازمان است که علاوه بر بدهی‌های دولت موجب ایجاد چالش‌های مالی بزرگ و کمبود نقدینگی نیز می‌شود.

دستور رئیس‌جمهور برای تسریع در پرداخت بدهی دولت

۱۸ مهرماه امسال ستاد هماهنگی اقتصادی دولت که با ریاست رئیس‌جمهور برگزار شد؛ با بررسی موضوع رد دیون دولت به سازمان تأمین اجتماعی، مقرر کرد در اجرای تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، اقدامات لازم برای واگذاری سریع‌تر این سهام و فروش آن به منظور تأمین نقدینگی مورد نیاز سازمان تأمین اجتماعی انجام شود.

بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی دارای سه منشأ است؛ منشأ اول ماده (۲۸) قانون تأمین اجتماعی است که طبق این ماده دولت موظف است در حق بیمه و تأمین مالی بیمه‌های اجتماعی مشارکت داشته باشد. سهم مشارکت دولت سه درصد است و این رقم باید به تأمین اجتماعی پرداخت شود. منشأ بعدی بدهی، طبق قانون ساختار نظام تأمین اجتماعی است. دولت موظف به جبران بار مالی تصمیماتی است که به صورت سیاسی و اجتماعی می‌گیرد. بیمه‌های حمایتی و غیره، منشأ بخشی از بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی به شمار می‌روند.

منشأ سوم بدهی‌ها بهره‌ورسانی میزان مطالبات گذشته است؛ زیرا طبق قانون دولت مکلف است ارزش روز بدهی‌ها را بر اساس نرخ اوراق مشارکت به سازمان تأمین اجتماعی بپردازد.

طبق قانون، دولت مکلف به جبران بار مالی سیاست‌های حمایتی است که آن را تحت عنوان بیمه حمایتی می‌شناسیم. طبق محاسبات اکچوئری همه افراد باید حق بیمه خود را به تأمین اجتماعی بپردازند تا این ساختار بتواند منابع مالی مستمری‌ها را تأمین کند، اما در برخی موارد دولت تصمیم می‌گیرد در پرداخت حق بیمه مشارکت کند.

گروه‌هایی که دولت خود را ملزم به حمایت از آنان می‌بیند، لزوماً اقشار ضعیف نیستند و گاهی با هدف ایجاد اشتغال یا اهداف دیگر تحت پوشش حمایت دولت قرار می‌گیرند. به طور مثال در حمایت از اقشار ضعیف مثل زنان سرپرست خانوار، رانندگان، صیادان و غیره دولت عهده‌دار مسئولیت شده و باید معادل رقم تخفیف بیمه‌ای برای این اقشار را پرداخت کند. گاهی برای جذب نخبه‌ها و استعداد‌های برتر دانشگاهی یا برای کارفرمایان حمایت بیمه‌ای در نظر می‌گیرد؛